

„Vezeték nélküli könyvtáros”: tábla-PC-k használata a tájékoztatásban

A tábla-PC-k használata forradalmasította a Michigan állambeli városka *Salem-South Lyon* kerületi könyvtárának információs szolgáltatását. Az új technológia lehetővé teszi a könyvtárosoknak, hogy a vezetékek nélküli hálózatban a könyvtár bármely pontjáról minden elektronikus eszközhöz hozzáférjenek.

Előzmény

Derek Engi, Salem-South Lyon kerületi könyvtár hálózati rendszergazdájának meggyőződése, hogy a könyvtárosoknak mindig figyelniük kell az újdonságokra. 2003 tavaszán elment az *Acer*- és a *Microsoft*-rendezvényre, ahol bemutatták a tábla-PC-k egészségügyi területen való alkalmazását: a mobilkészülékekkel az orvosok bárholhoz hozzáférhetnek a betegek kártyáihoz, vagy kapcsolódhatnak kutatási berendezésekhez.

A szakember felismerte hogy a tábla-PC tökéletesen működne a könyvtárban is, nevezetesen a Salem-South Lyon könyvtárban, ahol a könyvtárosok valóban intenzív tájékoztató szolgáltatást nyújtanak. Azt javasolta a könyvtár csapatának, hogy keressék a könyvtári környezetben a tábla-PC-megoldásokat, még akkor is, ha az eszközt nem kifejezetten könyvtári alkalmazásra tervezték.

Tájékoztatás

Szokásos esetben az olvasó felkeresi a könyvtár tájékoztató pultját, és információt kér az őt érdeklő témában. A könyvtáros utánanézi a válasznak a könyvtár online katalógusában, majd elmegy az olvasóval a szabadpolcos térbe, és segít megtalálni azt a helyet, ahol a témához kapcsolódó anyagot tartják. Talán néhány fontos mű kölcsön van, a könyvtáros ezekre előjegyzést vesz fel. Visszamegy az információs pulthoz, hogy elvégezze az előjegyzést. Egy különösen segítőkész könyvtáros az online adatbázisban cikkek keresését is felajánlja az olvasónak. Ezért visszamegy a polcok-

hoz, ahol az olvasó könyveket böngészget, említést tesz neki az adatbázisról, majd visszamegy a pulthoz, hogy elvégezze a cikk-keresést.

Az új helyzet a következő: ugyanaz az olvasó odamegy ugyanahhoz a pulthoz, kéri ugyanazt az információt. A könyvtáros felkapja a tábla-PC-t, és az olvasóval együtt a raktárba megy, útközben elvégzi a keresést az online katalógusban. A segítőkész könyvtáros az igényelt előjegyzéseket a gépen bejegyzi, majd felajánlja cikkek keresését az online adatbázisban. Egy-két érintés a tábla-PC képernyőjén, és a könyvtáros megkérdezi, hogy az olvasót érdeklik-e a témához kapcsolódó további weboldalak. Az olvasó nagyon elégedett, a könyvtáros arra kéri, hogy majd jöjjön a pulthoz a számára kinyomtatott anyagokért. Mire a könyvtáros visszaér a pulthoz, addigra az olvasónak szánt cikkek és az internetes információ már a nyomtatóban várakozik.

Tábla-PC

A tábla-PC egy notebookhoz hasonló, annál kisebb méretű kézi számítógép (általában 23x20cm, 2,5 cm vastag, súlya 0,7–1,4 kg a modelltől függően). A képernyő forgatható és lefektethető, a használó egy speciális toll segítségével akár írhat is rá. Nincsenek külön ikonok, mint a személyes digitális *Personal Digital Accendity* nevű tenyérkészüleknél, a PDA-nál, a felhasználó a saját természetes kézírását használja. A tábla-PC kézírás-felismerő programmal van ellátva, amely a használó kézírását szabványos szöveggé jeleníti meg. A képernyőt normál állásba fordítva a tábla-PC teljes értékű notebookként üzemel billentyűzettel és érintő egérrel.

A tábla-PC-ben beépített, vezetékek nélküli hálózati lehetőség van. Ha a könyvtárban be van vezetve a vezetékek nélküli hálózat, a tábla-PC csatlakoztatásához nincs szükség külön hardvereszközre. A PC vezetékek nélküli hálózati környezet határain belül

bárhova vihető, kapcsolatban marad az internettel és a hálózati nyomtatókkal. A Windows XP egy, a tábla-PC-re írt változatával működik, futtatható rajta minden olyan alkalmazás, amely más hordozható vagy asztali számítógépen. Kiegészítő eszközöket, perifériákat (pl. mikrofon, szkennel, cédémeghajtó, telefonvonal) ugyanúgy kell csatlakoztatni, mintha normál laptop lenne.

Előnyök

A leírt példából egyértelműen kitűnik, hogy mennyivel több információt tud adni a könyvtáros az olvasónak a tábla-PC használatával. Sok időt lehet megtakarítani annak köszönhetően, hogy az olvasó és a könyvtáros a tájékoztatás alatt végig együtt lehet, a műveletek szinte folyamatosan követik egymást. A könyvtáros kereshet az online katalógusban, az interneten, találhat cikkeket az elektronikus adatbázisban, mindez percek kérdése. Hagyományos szolgáltatás esetén akár öt percet is igénybe vehet a raktár és az információs pult közötti mozgás, ami a tábla-PC használatával egy-két percre csökken.

A tábla-PC hordozhatósága lehetővé teszi, hogy a könyvtáros mintegy előre kitalálja az olvasó óhaját. Különösen igaz ez abban az esetben, ha az olvasónak, mert mankóval, tolokocsival vagy bottal jár, nehézséget jelent a könyvtárban való közlekedés. Bárhol is legyenek, a könyvtáros egy tábla-PC-vel felszerelve meg tudja közelíteni ezeket az olvasókat. A Salem-South Lyon könyvtárosai „mozgó információs pultként” járnak körbe a könyvtárban, és segítenek mindenkinek, aki kéri. Az olvasók értékelik azt, hogy nem nekik kell a könyvtárost keresniük.

A Salem-South Lyon könyvtárosai tudatosan kihasználják a tábla-PC mozgathatóságát: a könyvtár gyermekrészlegében gyakran kérdezik meg a szülőket, hogy nincs-e szükségük saját maguk számára valamilyen könyvre. A kérést még a helyszínen pontosítják a kézi gép használatával az OPAC-ban, majd a könyvtáros a felnőtt részlegről a szülőnek áthozza a kért könyveket, vagy kinyomtatja az információt a gyermekrészlegbe telepített nyomtatón. A Salem-South Lyon könyvtárosai a tábla-PC-vel rendszeresen oda-vissza közlekednek a felnőtt és az ifjúsági szárny között, megoldva az online katalógus és egyéb tájékoztató eszközök állandó elérhetőségét.

Az olvasók pozitívan értékelik az egyéni figyelmességet. Több információt kapnak, mint amennyit

önállóan képesek lennének megszerezni, és jó néven veszik, hogy a könyvtáros végig velük tud maradni.

A tábla-PC hatékonyabbá teszi a könyvtárosi munkát. A tizenévesek közvetlenül láthatják, hogy a könyvtárosok mit tesznek értük. Hamar és könnyen megszerzik a házi feladathoz szükséges információkat, és a könyvtárosokat modern embereknek, az új technológia alkalmazóinak látják. Úgy értékelik, hogy könyvtárosnak lenni igazán remek dolog.

A siker záloga

A tábla-PC-k bevonása a tájékoztatásba az egész szolgáltatás megváltozásához vezet. Az új eszköz alkalmazása kihívást jelent a könyvtárosoknak: meg kell szokniuk, hogy a tábla-PC-t mindig magukkal vigyék, ahányszor csak felállnak a székükről. A könyvtárosok a szokásos munkájukat általában az információs pultnál asztali PC-n végzik; meg kell tanulniuk, hogyan tudják gyorsan felkapni a táblagépet, amikor egy olvasóval elindulnak. (A Salem-South Lyon könyvtárosainak nincs külön irodájuk, elkülönített területük a napi munkavégzéshez. Ha nincsenek a nyilvános térben, akkor is gyakran visznek magukkal tábla-PC-t, és ha éppen nincsenek információs kérdések, folytatják szokásos munkájukat).

A kézírást felismerő programnak egy hét rendszeres használatra van szüksége ahhoz, hogy megtanulja a használó kézírását. A Salem-South Lyon könyvtárosai két éve használják a tábla-PC-t, és állításuk szerint kb. két hét után már szinte soha nem kellett a szövegen javítani.

A fő érv a tábla-PC tájékoztatásban való használata mellett az, hogy a könyvtárosok az épület bármely pontján rendelkeznek az összes információs eszközzel. (A tábla-PC használata akkor nem indokolt, ha a könyvtáros nem hagyja el a tájékoztató pultot, vagy csak a katalógusban keres az olvasók számára). A tábla-PC olyan mozgékonyt és kényelmet kölcsönöz, hogy maguk a könyvtárosok akarnak körözni a könyvtár területén, így nyújtva az olvasóknak teljes körű információt.

/HIBNER, Holly: The wireless librarian: using Tablet PCs for ultimate reference and customer service: a case study. = Libraty Hi Tech News, 22. köt. 5. sz. 2005. p. 19–22./

(Reinicz Béla)